

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Institutio Vitæ Ad Exemplar Passionis Domini Et Salvatoris Nostri

Sgambata, Scipio

Dillingæ, 1686

Cap. IX. In bonis utilibus conquirendis conservandisque, maximè
cautionem esse adhibendam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53753](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53753)

nis ac modestiæ præscripto. Humilis cautio, subjecta & modesta sit fortitudo. Quid hujus virtutis in Passione Domini tibi exempla commonstrem, cum ipsa Passio nihil aliud fuerit, quam summæ demissionis ostensio? *Phil. 2. v. 8. Humiliavit semetipsum usque ad mortem: quò ad mortem accessit propius, eò majora edidit humilitatis exempla, quæ nos & contemplari attentè oportet, & solerter imitari.*

CAPUT IX.

In bonis utilibus conquirendis conservandisque, maximè cautionem esse adhibendam.

*Matth. 27. v. 3. T*unc videns Judas, qui eum tradidit, quòd damnatus esset, pœnitentiâ ductus retulit triginta argenteos Principibus Sacerdotum & Senioribus, dicens: peccavi tradens sanguinem justum. At illi dixerunt, quid ad nos, tu videris: & projectis argenteis in templo, recessit, &c. usque ad illud. Emerunt ex illis agrum figuli in sepulturam peregrinorum. Ad vitæ viæque Illuminativæ institutionem nihil aliud

aliud pertinebat, quàm Virtutes primùm acquirere, deinde earum usum atque exercitiū, & ut loquimur, praxim adipisci. Virtutum quidem contemplationē Horus Gethsemani nobis dedit: praxim deinde didicimus, primùm generatim, deinde tribus præceptis, cuius actioni congruentibus, designatis. Nihil aliud superest, nisi ut, quoniam omnis humana actio bonum aliquod spectat, bonum autem triplex est, Utile, Jucundum, atque Honestum, quæ sit in singulis ex perfecta virtute agendi norma, discamus. Videtur autem maximè in bonis Utilibus Cautio, in Jucundis Fortitudo, in Honestis Humilitas sectanda; ut ita omnium actionum certas regulas, quibus dirigantur, habeamus. Utilium bonorum quàm sit periculosa cupiditas, Apostolus docet, qui etiam omnis peccati dixit esse radicem: multò autem apertius id Judæ miserrimum ostendit exemplum. *Qui volunt divites fieri, incidunt in tentationes, & in laqueum diaboli*, idem dixit Apostolus. Expertus est hoc Judas, qui cupiditate opum ad tentationem prius Domini prodendi adductus est, deinde adactus ad laqueum. Ut igitur

2. Tim.

6. v. 20.

2. Tim.

3. v. 7.

igitur ea pericula vitemus, cautè cum ea cupiditate agendum est. Beatiores ac tutiores illi sunt, quibus cum hac fera nihil commercij est, qui paupertate perpetuam eam ab se abegerunt: sed quibus res familiaris aliqua retinenda est, multoque magis, quibus provinciæ aut regna sunt possidenda, ijs grave cum illa ac periculosum negotium est. Nam longè alia consuetudo est hujus feræ, ac cæterarum: alii cibi objectu mansuescunt, atque, ubi ventrem expleverint, mitiores fiunt; hæc quò plus vorat, eò & famelica est magis, & sativa; crudelitatem in ea saturitas, non famines, exacuit. Neminem ex Apostolis ad prodendum Dominum cupiditas allexit, nisi Judam, qui tamen unus, cum loculos haberet, possètque ex ijs, uti faciebat, furtim multum decerpere, non videbatur eo parricidio egere ad sedandam cupiditatem: sed in cæteris, quia nihil possidebant, nihil cupiditas potuit, in Juda, uti jam pridem cœperat, ita eò usque deducta est, quò potest scelus & nefarius conatus in pessimum facinus erumpere. Tria igitur in hac cupiditate caveamus: primum, ne quid injustè

injustè possideam⁹. Deinde ut, siquid injustè adepti sum⁹, id ritè ac bene restituam⁹. Tertiò, ut, quod justè possidem⁹, id piè atq; utiliter aut retineam⁹, aut in usus opportunos vertamus. Et, quod ad primum attinet, coërcenda in nobis est plurimùm possidendi cupiditas, vel hoc Judæ proditoris exemplo: violentissima in nobis est Utilium bonorum cupiditas, & longè violentior, quàm vel honestorum, vel jucundorum. Etenim sæpe, jucunda nē appetamus, honestas obstat, & vicissim, ne honesta cupiamus, impedimento est, quòd ea non sint, plerumq; jucunda. Utilia verò cū nulli bono pugnent, & ad utrumque conducant, ac sæpe necessaria sint, liberius, ac fortius appetuntur: quodammodo enim in ipsis omne bonum se reperturum voluntas nostra sibi pollicetur; hinc toto impetu, ac pōdere in ea incūbit, ac ruit. Nihil dici maj⁹ potest eò, quod Apostol⁹ dixit, avaritiam idolorum servitutem vocans. quòd scilicet aurum idoli instar sit, cui se totos avari devovent, in quo totam spem suam collocant, & cui Deum ipsum posthabere non dubitant. Mirum est, quod

N

dicam,

Colos. 3.
vss.

*Inda.**v. II.*

dicam, tria in Sacris litteris adnotari celeberrima exempla cupidorum, quorum unus Patrem, alter Filium, tertius Spiritum Sanctum conatus est vendere. Primus fuit Balaam, qui, ut in Catholica epistola dicitur, mercede effusus, Deum Patrem ab Hebræis ad Moabitas conabatur avertere. Secundus Judas, qui re ipsa Filium Dei Judæis vendidit. Tertius Simon Magnus, qui, Spiritum Sanctum ut vendere posset, emere prius à Petro cupiebat. Hic ergo multò aptius exclamabimus, quàm ille olim Poëta: quò non mortalia peritura cogis auri sacra fames? aut quid erit avaritiæ sacrosanctum, quæ nullam personam omisit augustissimæ Trinitatis, quam non vendere conaretur? Cum ergo ea sit cupiditatis hujus improbitas & vehementia, sollicitè & cautè agere oportet, qui aliquem ei locum partemve in se dare constituerint, ne, si Angulum ei dederint, totam domum sibi vendicet. Quid aliud historiæ memorant quàm cupidatis ausus, scelera, parricidia? Ut mirum sit, eos, qui hæc legunt, cum horrorem inde ac fugam ejus affectus discere deberent, oppositum discere, & per illud

illud iter ruere, quò vident tam multos ab-
iisse præcipites. Nos autem hoc unum Ju-
dæ spectemus exemplum, qui pretium re-
demptionis humanæ ausus est vendere, &
ob quem omnia antè dimiserat, illum tri-
ginta argenteis æstimare. Quoniam au-
tem omnes, qui lethale peccatum admit-
tunt, Christum velut hostibus suis tra-
dunt, sollicitè pensandum est, quantum
sit scelus, & quàm simile Judæ parricidio,
ob quamtamcunque terræ partem cœli
terræque Regem & Conditorem à se ab-
dicare, & quantum in eo est, qui id facit,
Judæis crucifigendum rursus addicere. Ita
discemus cautè agere in rebus alienis ad nos
pertrahendis. Caveant Principes, qui tan-
tò in his faciliùs, quantò graviùs peccant;
neque enim ipsi tantum Judæ crimen imi-
tantur, quantum Hebræorum Principū,
qui eundem Dominum Pilato tradidère,
veriti, ne, nisi id facerent, venirent Roma-
ni, & locum eorum ac gentem occupa-
rent. Scelestæ providentiæ, & non minùs
verè dixerim, Funestæ Prudentiæ! quæ in
id semper incidit, quod timebat, & nullâ
aliâ viâ citiùs periculum incurrit, quàm

*Jacob. 5.
v. 4.*

eâ ipsâ, quâ id conabatur evadere. Verùm ubi seu tuâ, seu fortè alienâ fraude, res aliena apud te fuerit, tunc tibi summa atque una cura esse debet, ut quàmprimùm & quàm integerrimè eam Domino repraesentares. Vulgare dictum est: Res aliena clamat ad dominum; nec tantùm ad hominem, qui eam priùs possidebat, sed multò valentiùs ad Deum. *Ecce, inquit Jacobus, merces operariorum, quæ fraudata est à vobis, clamat, & clamor eorum in aures Domini Sabaoth introivit.* Non temere positum est: *in aures Domini Sabaoth*, id est exercituum, quò scias, non defuturos illi satellites, si privatus es; exercitus, si Princeps, quibus & rem, quam occupasti, domino reddat, & te in jus ad suum tribunal trahat. Denique tantus est rei clamor alienarum, ut eum ne Judæ quidem conscientia ferre potuerit; quin statim argenteos maliquæ sitos referret, & cum non reciperetur, in templo projiceret. Atque is quidem non tam malè partam pecuniam dominis restituit, quàm factum infectum reddere voluit, & animò perturbatò, quâ viâ tanto se scelere exonerare posset, non videtur.

vidit. Nam quia scelus suum vendiderat, pecuniam abominabili lucro suam fecerat, quare & agrum, quem ex illa emere Judæi, B. Petrus meritò ait Judæ fuisse, licet is nunquam eum emerit, nunquam eò frui potuerit. *Possedit*, inquit, *agrum de mercede iniquitatis*. Tam gravis est pecunia malè quæ sita, ut, etiam si ea jam parta sit, & in possessionem veram propriamque transiverit, nemo tamen eam ferre, ne Judas quidem possit. Quis ergo non eos Judæ dicat esse peiores, qui rerum, quarum nunquam nec jure, nec injuriâ, nec virtute, nec scelere domini effecti sunt, occupatam semel possessionem dimittere cunctantur? Ne illi quidem, quibus religio non erat, Christum necare, projectam pecuniam saltem eo nomine, quòd certò dominò careret, sibi usurpare voluerunt, et concilio inito dixerunt: *non licet eam mittere in Corbonam, quia pretium sanguinis est*. Non negligenda sententia, et si malos habuerit auctores. Non licet tibi alieno sumptu pium esse, non placent Deo munera, quæ de inopum prædis offeruntur. Quæ pietas esse in eo potest, qui au-

Act. 1.
v. 16.

rum, quod Deo offert, pluris quàm Deum ipsum facit? nisi enim pluris faceret, Deo jubente id Domino redderet; nunc autem id retinens Deum ipsum videtur in suæ rapinæ societatem velle pertrahere. Tertia restat pars longè utilissima, opportunus horum bonorum usus. Ac Judæi quidem pretiò, quò Christi proditio constitit, agrum emerunt in sepulturam peregrinorum. Nullius bonæ rei symbolum esse potest is ager, qui tam scelestò pretiò à tam scelestis emptoribus comparatus, à Domino longè scelestissimo possidetur. Sanè, cùm hic Ager sanguinis vocetur, & Sanguis in sacris litteris peccata significet, jure dicemus, hoc agro indicari peccandi opportunitatem, quam sibi homines nefarij opibus comparant. In id enim maxime divitiæ optantur, ut ijs vel delitiæ voluptatum, vel honorum pompæ vaneant. Nam qui veriores videntur esse peregrini, quàm cupiditates, quæ à natura hominis & rectæ conditione rationis alienæ, mentem improvise adeunt? Ejusmodi peregrinus de via venit ad David, quem ille ut exciperet, ovem unicam pauperi ademit, eam.

eamque mactavit. O importunos & reji-
ciendos peregrinos! Cum ergo ejusmodi
cupiditates externis operibus explentur,
immoritur cupiditas: ita optimè is ager
ad sepulturam peregrinorum dicitur com-
paratus, quòd opum quærendarum studi-
um eò maximè tendat, ut per has cupidi-
tates expleantur. Hic autem pecuniæ usus
dignus est Judâ, dignus Christi occisori-
bus Judæis. Aliud pia mens, aliud bene in-
stitutus animus cogitabit. Quid igitur o-
pibus faciendum est? Unò verbò dicam,
quod his fieri vult, qui tibi eas credidit.
Initium hoc est & veluti fons, bene rem
familiarem & publicam administrandi,
minimè se Dominum putare, sed Dei ad-
ministratorem & œconomum. Illi enim
dicimus: Tu solus Dominus: & ipse ait:
Meus est enim orbis terra & plenitudo e-
jus. Si te œconomum cogites, & eorum,
quæ habes, redditurum esse rationem, mi-
nimè timendum est, ne opibus vel ad lasci-
viam, vel ad jactantiam, vel ad vindictam
abutaris. Non cadent fame prope horrea
tua pauperes, nec prope instructum vesti-
tium nudus algebit, non ruent templa, te

Psa. 49.

v. 12.

domum splendidam incolente, nec reipublicæ necessitatibus, te divite immuni, subveniet inopia sola miserorum; sed quoties horum aliquid agendum erit, ærario manum injiciens dices, *Dominus his opus habet.*

CAPUT X.

*In bonis iucundis vel arcendis
vel moderandis fortitudinem ex-
ercendam.*

Tunc ergo apprehendit Pilatus Jesum, & flagellavit. Hoc brevi compendio Joannes, nec brevem, nec levem cruciatum descripsit, quod rotundum Dominici corpus magna acerbitate laceratum est. Brevisitas autem hæc utilitate non vacat, ut inde discamus, quicquid hinc pati possumus, breve esse. Momentaneum hoc & leve, ajebat Paulus, tribulationis nostræ, quod patimur. Nemo igitur horribili specie dolorum, ægritudinum, cruciatuum, quibus nos flagellari oportet interdum, deterreatur, cum videat, ea tam brevi esse finienda. Sed Paulus in his omnibus, quæ patie-